

Bewoners - toen

Het jongetje dat op 25 december 1918, twee maanden te vroeg, geboren wordt en in allerijl, in een kistje achterop, op de fiets door de dorpsdokter naar het Wilhelmina Gasthuis in Amsterdam wordt gebracht, zou een lang leven hebben. Onder de geuzennaam 'Boer Ferd, de laatste boer van Duivendrecht' sterft Ferdinand Antonius van Schaick op 18 juli 2010. Hij zou nooit ergens anders wonen dan op de Antoniushoeve.

In de bedstee waar het kind te slapen wordt gelegd is het ongebruikelijk leeg. Zijn moeder slaapt er, en misschien zijn twee jaar eerder geboren broertje. Maar niet zijn vader. Hendrika Maria Magdalena Bon had twee maanden eerder haar man verloren aan de Spaanse griep. Tegen de katholieke traditie in - de eerste en tweede zoon kregen de naam van hun grootvaders - geeft zijn moeder het jongetje de naam van zijn vader.

Een nieuwe vader komt er snel. Na twee jaar trouwt de jonge weduwe Bon met Gijsbertus Cornelis van Schaik. Ongeveer iedere twee jaar kan Ferdinand een nieuw broertje of zusje begroeten, het gezin Van Schaik telt uiteindelijk twaalf kinderen.

De jongen Ferdinand heeft het goed. Er is dagelijks eten, er zijn warme kleren. Hij leert lezen en schrijven en na school is het goed spelen op het lommerrijke erf. Als alle boerenkinderen helpt hij al vroeg mee in het bedrijf. Hij is acht als hij zijn eerste koe melkt.

Hendrika Bon bestiert haar grote gezin met stevige maar misschien niet altijd rechtvaardige hand. De kinderen van haar eerste man, haar grote liefde, trekt ze voor - zo gaat in de familie althans het verhaal. De familiegeheimen gingen mee de diverse graven in, maar de jonge jaren van Ferdinand zullen niet vlekkeloos zijn geweest.

Buiten de hoeve kabbelt intussen het leven door. De kronkelige Duivendrechtse laan wordt gestroomlijnd tot de verbindingsweg tussen Amsterdam en Utrecht en tot Rijksstraatweg omgedoopt. Ferdinand ziet ongetwijfeld de eerste auto's langskomen. Als er wielervedstrijden zijn op de nieuwe baan in het dorp botst

De laatste boer van de Antoniushoeve

Ferdinand Antonius van Schaick

Ferd, achter zijn stiefvader Gijsbertus, en een zus

hij op hordes Amsterdammers, lopend en fietsend, maar die gaan ook weer weg. Zijn broers en zussen trouwen en vertrekken van de Antoniushoeve. Van de huwelijkskandidaten die zich aan dienen voor Ferd is er in de ogen van zijn ouders niet een geschikt. Na de dood van Gijsbertus in 1951 beheren zijn moeder, hij en zijn eveneens ongehuwde broer Cees de hoeve. Hendrika overlijdt in 1970. Misschien, suggereert zijn nicht Lisette Cuiper, zegt het iets over Ferd's diepste gevoelens dat hij de maanden waarin hij in het gezin van vijf jonge kinderen van een broer herstelt van een gebroken nek, zich herinnerde als de gelukkigste periode van zijn leven.

Moeder en zoons verzorgen hun vee en hun land zonder noemenswaardige veranderingen. De ambitie om van de Antoniushoeve een modern melkveebedrijf te maken hebben ze niet. Ze schaffen een tractor aan, en achttien jaar later nog een. Ze blijven wel land aankopen. Dat ligt sowieso te ver uit elkaar om op moderne wijze te kunnen boeren.

Letterlijk aan de grens van hun erf zien de broers de wereld in snel tempo veranderen. De boerderijen voorbij de Urbanuskerk, richting Utrecht, worden

Bewoners - toen

gesloopt. Zand en bouw materiaal voor een station liggen ongeveer voor hun huis. Op nauwelijks 100 meter afstand verschijnt een futuristische stalen constructie. Maar zij leven en werken als honderd jaar eerder.

Cees overlijdt in 1993. Ferdinand trekt zich nog meer terug. Met een hond als gezelschap. In de stal staan dan nog twintig tot dertig roodbonten, die hij melkt tot 2000. Daarna houdt hij enkel nog jongvee. De boerderij wordt schoongehouden, de boodschappen en de was gedaan door zus Bep Kolk, die een paar honderd meter verder in Mijn Genoegen woont. Zij verzorgt jarenlang de administratie en de jaarrekening. Tot de Coöperatieve Melkcentrale eisen aan de bedrijfshygiëne stelt en een neef de zakelijke kant overneemt. Ook de kinderen van Bep, andere neven en nichten en de burens zijn regelmatig in touw. Ze helpen met het uitbaggeren van sloten, maaien en hooien en verkampen de koeien. Of knippen zijn haar.

Wie Ferdinand gekend heeft, beschrijft hem als een vriendelijke, enigszins mensenschuwe man, die bezuinigde op woorden (en, wordt er geroddeld, ook op geld). Met de trein waarvoor zijn stiefvader in 1922 delen van zijn land had opgegeven, ging hij nooit, een paspoort had hij niet. Alleen Bep mocht hem ophalen voor verjaardagen en andere familiegebeurtenissen, en dat altijd pas na heftig aandringen. Voor kinderen was hij de man die snoepjes in zijn zak had en kippen kon beter maken. De aangereden kip waar zij hem na hun zondagse les in de Urbanuskerk bij hadden geroepen, liep de week erna weer blakend van gezondheid op het erf. Hoe knap van de boer. Dat hij buiten gehoorsafstand tegen hun juf Phily Hinfelaar opschepte over de smakelijke kip van de zondag ervoor, hebben ze nooit geweten.

Dan valt de buitenwereld niet meer van het erf te houden. In juni 1997 kondigt een brief van de gemeente (niet voor het eerst) de opzegging van de pacht aan, per 1 juli 1998. Niet alleen neef Harry Kolk en nicht Lisette zetten alles op alles om dat te voorkomen. Opeens staat Ferd in de spotlight van dorp en gemeente, de eerste een vriend, de tweede de vijand. Het is niet een plaats waar hij graag

Boer Ferd

Ferdinand Antonius van Schaick

staat. De onderzoekers van een stichting met een ingewikkelde naam houdt hij aanvankelijk buiten de deur. Ook journalisten komen niet makkelijk binnen. Goed, als het dan echt nodig is, wil hij ze best rondleiden, en voor de foto wel een colbert van overleden zwager Jan Kolk aantrekken. Te groot, maar het kan na de foto toch weer uit.

Hij woont in een hoogst waardevolle boerderij wordt gezegd, een die de status van rijksmonument verdient, en het dorp zou het niet laten gebeuren, maar ondertussen blijft de dreiging van een uitzetting bestaan. Boer Ferd blijft er doodkalm onder, iedere journalist krijgt hetzelfde antwoord op de vraag wat hij zal doen als hij eruit wordt gezet: 'Ik ga niet weg. Zolang het gaat, gaat het.' In augustus 2003 wordt de Antoniushoeve inderdaad tot rijksmonument verklaard. Vanwege dit heuglijke feit plaatst de gemeente een douchecabine. Ferdinand Antonius van Schaick zal hem nooit gebruiken.

